

HUSZÁRVÁGÁS

Berszán József nagyot sóhajtva huppant le a zöld gyepre dobott lópokrócra, kinyitotta sörét, már éppen belekortyolt volna az üvegbe, amikor a felesége megszólalt: „Mielőtt eliszod az agyad, hozz fát. Már ha ebédre sültet akarsz, mert nekünk mindegy.” Berszán dühösen meghúzta az üveget, nyelt, böfögött, kezével megtörölte a száját (valamiért az üveg száját is), úgy-ahogy visszaügyeskedte a dugót, árnyékba helyezte a sört, és elindult az erdőbe.

Hárman voltak az erdőszélen, ő, a felesége meg az anyósa. Hétfélig rendez programjukat töltötték a friss levegőn, ilyenkor otthon hagyták a telefonjaikat, az autót, kigyalogoltak az erdő szélére, megsütötték a sütnivalót, megitták a meginnivalót, megbeszéltek az aktuális politikai kérdéseket, mint minden rendez ember a városból, közben Józsi leszopta magát, aludt egyet a lópokrócon, aztán estefelé felcsomagolták a maradék húst, és kissé zavaros tekintettel, imbolygó léptekkel hazasétáltak, lassan, hogy az anyós elmeszesedett koszorúerei nehogy tiltakozni kezdjenek a sok mozgás ellen.

Ment a férfi a fák között, magában szitkozódott, hogy a kirándulók mind összeszedték a gallyakat a környékről, ezért kénytelen beljebb hatolni az erdőbe. Dombra föl vezetett a széles ösvény, csíptek a szúnyogok, Józsi dühösen vakarózott. Már azon volt, hogy hagyja a fenébe az egészet, beéri néhány nyersebb ággal, legfeljebb füstösebb lesz a hús, amikor lódobogást hallott. Megörült, hogy szekér közeledik, majd kér néhány szárazabb faágat, hadd ne szidja a neje, mert „arra sem vagy képes, hogy megválogass két fadarabot”. De szekér helyett egy bokrétás huszárcsákót pillantott meg, alatta egy huszárt, amint megtermett lovon poroszkált az erdei ösvényen.

Józsi lába gyökeret eresztett a nedves talajba, úgy nézte a katonát. Tudta, sokan hagyományból öltöznek huszárnak, tartanak lovakat, különféle századokba tömörülnek, címeiket osztogatnak egymásnak el nem követett és meg nem nyert csaták emlékére, de ez a huszár más volt, a levegő is izzott körülötte az elmúlt kétszáz évtől.

Megrántotta a kantárt a huszár Berszán úr mellett, mire a ló megállt. Tisztelgett, a ló is feljebb emelte a fejét, horkantott egyet, Józsi pedig érezte, hogy a lábán valami meleg csordogál lefelé.

„Jó napot adjon Isten”, köszönt a huszár. „A Radetzky századot keresem. Nem-e látta?”

„Zenében ismerem”, nyögte, mert más nem jutott az eszébe. Érezte, menten elájul a félelemtől.

„Miféle zenében?”, dünnögte a huszár. Azzal oldalba rúgta a lovat, galoppolt ki az erdőből.

Józi leült a nedves földre, elővette gondosan összehajtogatott, koszos zsebkendőjét, a homlokát törölgette. Csak úgy csorgott róla a hideg verejték. Feljebb forrás volt, pap kútjának becézték, isten a tudója, miért, talán mert egykor annyira szegény volt az eklézsia, hogy a pap is erdőbe járt ví-zért (butaság, lejjebb ott a patak). Valahogy elvánszorgott a forrásig, benedvesítette a zsebkendőjét, homlokára tette, majd a víz mellé hányt. A reggeli szalonnás rántotta úgy szökött ki a gyomrából, ahogy katonaszökevény ugorja át a kaszárnya falát. Hogy a gyomra megkönnyebbült, Berszán elterült a sárban, mélyeket lélegzett. Volt katona, a forradalomban mellette csapódtak a golyók a falba, beterítette a vakolat, de még akkor sem ijedt meg annyira, mint most.

Mikor összeszedte magát, visszaindult az erdőszélre. Mutatónak pár ágat is összeszedett, közben azon töprengett, szót sem szól a feleségének a huszárról, mert azonnal az elvonón köt ki. „Pedig nem iszom sokat”, morogta maga elé, „az a napi pár sör semmit sem jelent”. „Nagyapám, na ő igen. Szivar reggeltől estig, melléje szilvapálinka, volt az napi egy liter is, mégis megérte a hetvenet. Tovább a kutya sem akar élni, kínlódás az egész. Szép halála volt”, folytatta a gondolatot, miközben kirángatta a bozótosból a mindegyre beakadó gallyakat, „megütötte a guta, azzal annyi. Lefordult a székről, mire felemelték, nem volt benne lélek. Igaz, este lett, mire megtalálták”. Így morfondírozott gyaloglás és cipekedés közben. Csakhogy sehogy sem lelt rá a kifele vezető ösvényre. Illetve ott volt az ösvény a lába alatt, de hol délnek, hol nyugatnak, északnak, keletnek tartott, mintha öszszegabalyodott volna. „Az Isten sem érti”, ült le végül, hogy megszusszanjon. Gyerekkora óta járta ezt az erdőt, úgy ismerte, mint a tenyerét. Kamasként feljebb a szakadéknál még kötelet is rögzítettek egy faágra, úgy hintáztak át a másik oldalra, nekifutásból, amíg egyik bajtársa el nem törte a lábát. Akkor lett is ribillió, a kötelet legnagyobb sajnálatukra levágták, hosszú ideig az erdőbe sem teheték be a lábukat. „Pedig mi az a kis láb-törés”, vakarta a tenyerét, mert szálka ment bele. „Amikor a körmömet tő-ből vágták ki egy fertőzés miatt? Na, az volt fájdalom, napokig lüktetett.”

Folytatta útját. Húzta az ágakat maga után, ahogy Sziszüphosz tolt a követ maga előtt. Sehogy sem bírt a kifelé vezető útra találni. „Vagy én boldondultam meg, vagy az erdő.” Összevizezett nadrágja a gyaloglástól sebet

mart a combjába, ami szörnyen viszketett. „Vagy tízszer is végigjártam az utat a forrás és a szakadék között, ilyen Isten nincs”. Kiáltozni kezdett: „Hahó! Van itt valaki?” Ezt még soha életében nem kiáltotta, pedig hány filmben látta! És akárcsak a filmekben, itt sem válaszolt senki. Végül dühösen lecsapta a faágakat, leült a csorgó mellé, kimosta a nadrágját, egy körre terítette, lemosta a sebeit is, majd elterült az avaron. Alaposan elfáradt, inge is teljesen átázott a verítéktől. Legszívesebben rágyújtott volna, mint minden idegesítő helyzetben, ha lett volna nála cigaretta, s nem hagyta volna el mintegy két éve. Olykor a nyála is cseppent utána, a levegőben is érezte a dohány illatát, de inkább szenvedett csöndesen, semmint hallja a felesége száját: „rákos leszel, aztán nézheted”. A rák gondolatától elkomorodott, felült. Kis ideig nézett maga elé, kézfejjével könnyet törölt ki a szeme sarkából. Felvette a még nedves nadrágját, és sziszegve útnak indult. Ha kissé figyelmesebb lett volna, észreveszi, hogy teljesen mozdulatlan az erdő. Semmi zaj, madárcsivitelés, szél, még az avar is visszhangtalanul ropog a lába alatt. Eszébe jutott, hogy a szakadék mélyén, mely fölött kötelet kötöztek a tölgy ágához, egy barlang van, amelynek egyik kijárata az öregek szerint kivezet az erdőből. „Egy életem, egy halálom, megpróbálom”, gondolta.

Gyerekkorukban gondosan elkerülték a barlangot, medve, farkas, róka otthonának hitték, persze senki sem látott állatot a környéken, csak a tisztáson legelésző teheneket, juhokat. Egyszer merészkedett be valaki a járatba, de rohant is ki mindjárt, mert elemlámpájában az izzó azonnal kiégett. Berszánnak fogalma sem volt, mivel világít majd, kínkeserves káromkodást eresztett a levegőbe, hogy lemondott a dohányzás örömeiről, ezért öngyújtója sincs. Azaz, kezdett kutakodni a zsebében, húst sütni jöttek, hátha... és maga sem hitte, amikor a bicska, horgászsinór, gomb és néhány csavar stb. közül előkapart egy öngyújtót. Nem restellte leszakítani a fél ingujját, rácsavarni egy száraz faágra, s ezzel kész is volt egy ügyefogyott, de valamennyire használható fáklya. Kis gondolkodás után a másik ingujját is letépte, tartalék fáklyát készített, amit szükség esetén fegyvernek is használhat.

Ereszkedni kezdett a szakadékba. Kiugró mészkövek könnyítették útját, az utolsó pár méteren mégis elcsúszott, odaverte magát, úgyhogy térdig merült a mélyben folyó patakba. Állát kissé beütötte, amitől a nyelvébe is beleharapott, vér ízét érezte, de ennél nagyobb baja nem esett. Illemből sziszegett egy keveset, aztán nagyot nyelt, és elindult a barlang felé. A bejáratnál meggyújtotta a fáklyát, zsebre vágta az öngyújtót, a fájdalomtól nagyot ordított, mert a felforrósodott tűzszerszám csúnyán megégette bőrét

a nedves nadrágon keresztül. Szerencsére a fáklyát nem ejtette el. „Ha állat volt itt, a kiáltástól biztosan kirentott volna”, gondolta, s kesernyésen elmosolyodott.

Belépett a barlangba. Szíve a megszokottnál gyorsabban vert, de ezt inkább a patakba csúszásnak és a huszáros látomásnak tulajdonította. Mert látomás volt az, józan elméjű ember aligha lát a múltból lovas katonát, ha csak nem képzeletbeli csatatéren tartózkodik, képzeletbeli hagyományokat mentő ezredesek, hadnagyok, vitézek között. „A gyilkolászás nagymesterei”, röhögött hangosan Berszán, ám meglehet, csak azért tette, hogy elűzze a gyomrában motoszkáló szorongást. Mert mi lesz, ha egy medve intő mancsa új lyukakat szaggat a testébe, esetleg hiúz szedi ki a szemét. Róka, na az nem állat, az csak elsurran a szétvetett lába között, támad akkor, ha nagyon fenyegetve érzi magát. „Azért akad itt veszély”, gondolta. Gyorsan fáklyát gyújtott, körülnézett. A talajt nedves avar borította, a falakon itt-ott gyökerek csüngtek, mindjárt a bejáratnál szemben húzódott egy keskeny járat, amelytől a klausztofóbiás Józsit kiverte a hideg verejték. Nagyot lélegzett, letörölte a homlokát, közel lépett a járáshoz. Huzatot érzett, amit jó jelként értelmezett: ahol huzat, ott kijárat is van. Oda se neki, hogy az ellenkező irányba mutat az erdő kijáratával, ahol az asszonyt és az anyóst hagyta. „Eddig rongyosra idegelték magukat”, mormolta, közben megvonta a vállát. „Ette fene”, fűzte hozzá, ahogy bepréselte magát a járatba.

Nehezen haladt, lelógó gyökerek, kövek nehezítették az útját. „Itt is kár lenne üzletet nyitni”, heherészett, mert a szorongás egyre erősebben motoszkált a gyomrában. Barna arca olyan fehér volt, hogy azt a nullás liszt is megirigyelhette volna. Isten tudja, mióta haladt az összevissza kanyargó járatokban, már arra készült, hogy a második fáklyát lobbantsa lángra, amikor fényt pillantott meg. A barlang olyan hirtelen szélesedett ki, hogy szinte beesett a terembe. Egy jól megrakott tűz fényében megpillantotta a huszárt, ahogy kőpadkán ülve bámult a tűzbe. A terem sarkában ott volt a lova is. Azzal eszméletét veszítette.

*

Pofozgatásra tért magához. Feje zúgott, szája kiszáradt, ölni tudott volna egy korty vízéért, ha lett volna jártányi ereje. Lassan állt össze szeme előtt a kép: előbb a csákót pillantotta meg, alatta a szőke haját, ami zsiros, borostás arc, csapott homlok felett húzódott. Oldalához nyúlt a huszár, elővette a kulcsát, Berszán két kézzel kapott utána. Mohón kortyolta a kissé

állott vizet. „Köszönöm”, hebegte. Lassan visszatért ereje, a katona noszogatóására felült, a kőpadkának támaszkodott. „Az istenit, ismét bepisáltam”, nézte nadrágján a nagy foltot. Csípte kegyetlenül, életét odaadta volna, ha megvakarhatja, de nincs az az Isten, amiért odanyúlt volna a katona előtt. Az sejthetett valamit, mert mosolyogva mutatott a terem sarkába, ahol – láss csodát – egy patak csörgedezett. Mire Józsi észbe kapott volna, térdig állt a vízben, tolt le a nadrágját, öblítette ki a horzsolásait és megviselt ruhadarabját. Persze, hideg volt a víz, de oda se neki, inkább hüvelyknyi cserka, mint égő sebek a combjain. Kékre fagyva ült le alsójában a tűz mellé, terítette az aznap sokat látott nadrágot a padkára, és tette fel a világ leghülyébb kérdését a huszárnak: „Megtalálta a Radetzky századot?”. Bele is vörösödött.

A katona röhögni kezdett, a térdét csapkodta úgy, hogy kardja csörgött az oldalán. Majd legyintett egyet, a tűzbe bámult, nem törődött Józsival, akinek így lett kis ideje szemügyre venni a barlangot.

Bejárat természetesen sehol. A keleti sarokban hang nélkül folydogált a patak, a nyugati oldalon mozdulatlanul állt a huszáros módra felszerszámozott ló. A falak agyagosnak, barnának, ugyanakkor áttetszőnek tűntek. A talaj köves volt, mégis puhának hatott, sehol egy falevél. A tűz zaj nélkül égett, kellemes meleget árasztott, az egész teremnek olyan kellemes, megnyugtató kisugárzása volt, hogy Berszán el is bóbiskolt az átélt izgalmak ellenére. „Mint az anyaméhben”, motyogta, amikor magához tért. A katona bólintott. „Ott is vagyunk, a föld méhében”, mondta.

Berszán már meg sem lepődött. Ült a tűz mellett, hosszúakat pislogott, el-elnyomta az álom, fejében egy szikra gondolat sem lapult; amikor combjára nézett, nyomát sem találta a horzsolásoknak. Felhúzta nadrágját, a padkára ült, s a kábulatból akkor eszmélt föl kissé: „Mit keresek itt?”

„Mit keresek én itt?”, vont a vállát a huszár. „Így megy ez már hosszú ideje. Hogy mennyi, ne kérdezze. Van, amikor odakint télre bukkanok, vagy nyárra, tavaszra. Medvére, farkasra vagy furcsa állatra, kisebb-nagyobb bogarakra. Csak a minap majdnem átdöfött egy akkora szúnyog, mint a karom”, mutatta. „Máskor meg nincs is erdő, levegőt sem bírok venni. Vagy akkora a forróság, hogy menten megsülök, vagy akkora a hideg, hogy jégdarabbá változom. Hát inkább csak üldögélek a barlang védelmében, ke-resem a századomat, s abból élek, hogy embereket viszek odaát.”

„Odaát?”, hökkent meg Józsi.

„Hát, ritkán hozok vissza. Inkább csak átmennek a lelkek.”

„Hová?”

„Odaát.”

„A halálba?”, meredt ki Berszán szeme.

„Olyan itt nincs. Ha volna, nem ülnék itt. Azt hiszi, nem próbáltam felválni magam? Hát ki az a hülye, aki bírja ezt az állapotot? A pokolnál is rosszabb. Néha azt gondolom, ez a büntetésem a garázdaságért.”

„Mondja, gyermekeket szokott átvinni?”, ült közelebb a huszárhoz.

„Mindenfélét. Öreget, fiatal, csecsemőt is. Amit éppen rám bíznak.”

„Kik bízzák magára?”

„Itt bent hallom a hangot, aztán megyek is”, mutatott a halántékára.

„Aztán hová viszi?”

„Odaát. Süket maga?”

„De hogyan?”

„Szólnak, hogy hová kell menni. Felül mögém, vagy a karomba veszem. Van, amikor nem akar jönni, olyankor leütöm a kard markolatával. Aztán vissza az erdőbe. Ha van erdő. Megtörténik, hogy a helyén csak a hegyoldalt találom, vagy azt sem. Van, amikor sóstó borítja az egészet, vagy mocsár, lápos. De elég ideérnem, beszippant a terem. Leteszem a patak mellé, azzal el is tűnik a vízben.”

Berszán elsápadt.

„Maga a halál?”, nyögte ki.

„Halál a keresztanyád picsája”, káromkodott a huszár, s a kardjára csapott. „Annak idején loptunk, raboltunk eleget, jajgatott a lakosság, ahol a hadgyakorlatokat tartottuk, mert ők etettek, s ha nem volt elég, rájuk törtük az ajtót, vittük a malacot, juhot, tehenet, gabonát, néha a leányokat is, de ölni nem akartunk. Igaz, így is hullt vér elég, csonkítottunk, az elég volt az észre téréshez. Aztán egy napon átlovagoltunk egy erdőn, ezen az erdőn, és szempillantás alatt itt találtam magamat. Azóta keresem a századot. Mikor ritkábban emberrel találkozom, megkérdezem, nem látta-e. Maga az első, aki utánam jött.”

„Hosszú ideje nincsenek huszárok. Csak azok, akik őket utánozzák.”

„Mióta?”

„Van annak száz éve is”, hökkent meg Józsi, mert a történelemmel bizony hadilábon állt.

„Szép”, ingatta meg a fejét a katona. „Ha annyi idő elmúlt, s még mindig lopnak, erőszakoskodnak, akkor köpetet sem ér az egész világ.”

„Ezek nem rabolnak, hagyományörzők.”

„Az meg mi?”

Nagy nehezen elmagyarázta, mire térdét csapkodva kezdett hahotázni a huszár. Józsi is elvigyorodott.

„Ejsze ki is tüntetik egymást.”

„Meghiszem azt.”

„Több a soknál”, törölte könnyeit a katona. Nagyot köpött a tűzbe. „Én nem lennék a dédapám. Jobbágy volt, álló nap a földet túrta, az erdőt járta. Minket is kötéllel fogtak, ütöttek, vertek, hogy katonák legyünk. Ha szellemi pályára léptünk volna, papnak, iskolamesternek, be kellett volna szolgáltatassuk a vagyonunkat. Bolondok ezek?”, hüledezett a huszár. „Hagyja, ne is mondja tovább”, köpött ismét a tűzbe, mikor látta, hogy társa mondana valamit.

Hallgattak.

„Miért nem mozdul?”, intett a ló felé Józsi.

„Döglött. Akkor éled fel, ha a hátára ülsz.”

„Üljek fel én?”

„No. Elment az esze?”, hökkent meg a katona. Aztán felcsillant a szeme: „Nem is rossz ötlet.”

Józsi felkapaszkodott a ló hátára. Az meg sem moccant. Mikor a huszár a fenekére csapott, akkor is mozdulatlan maradt, akár egy szobor, az érintése is hideg volt.

„Ejsze bronzból van.”

„Engedjen csak”, rántotta le a katona. Nyeregbe pattant, mire a ló azonnal megmoccant.

„Ugorjon föl maga is”, nógatta Józsit. Az megszeppent.

„Még nincs itt az időm.”

„Bolond! Csak nem akar egy barlangban ücsörögni, amíg éhen veszik?”

Valahogy felmászott a katona mögé. Az nekiugratott a falnak. Józsinak olyan érzése támadt, mintha szűk, nyálkás csatornába került volna, úgy érezte, megfullad. Hosszú ideig tartott az evickélés kifelé, aztán óriási megkönnyebbülésére egyszerre a szabadba jutottak. Nem ismert rá az erdőre. Sok páfrányt pillantott meg, a fák jóval magasabbak voltak. Ösvénynek, vágásnak, szemétnek nyoma sem volt. Visszapillantott, és mintha a földből szakadtak volna ki, a barlang bejárata eltűnt.

„Meleg van itt”, szuszogott a katona mögött.

„Csendet”, suttogta az. „Szálljon le a lóról, bújjon meg egy fa mögött.”

Alig ejtette ki a szavakat, furcsa, tarajos, embernagyságú állat tűnt elő. Józsi azonnal egy fa mögé menekült, a huszár kihúzta a kardját, nekiron-

tott az állatnak. Pillanatok alatt végzett vele. A lóra dobta, intett Józsinak, hogy jöjjön.

„Vacsora”, lihegte. „Omlós a húsa. Csak szedjük a lábunkat, mert nekünk ront az anyja.”

„Hát ez...”

„Bizony. Na, kapkodósabban. Messze innen a barlang.”

Józsi meghökkent, azt hitte, alig pár méterre vannak a bejáratától. Recsegéseket hallott, a huszár a lóra csapott. „Gyorsabban, a fenébe is”, mondta.

Vágtattak. Végül már alig kapott levegőt, úgy érezte, kiszakad a tüdeje, amikor váratlanul különös, nagyon kellemes borzongást érzett, a szemét is lehunyta, s mire kinyitotta, a barlangban találta magát. Olyan erős erekciója volt, hogy csaknem fájt. A huszár észrevette, kacagott. „Nekem is”, legyintett. „Minden egyes alkalommal.” Azzal nyúzni kezdte az állatot.

Nézte, ahogy a katona gyakorlott mozdulatokkal nyúzza az állatot, közben agya kétségbeesetten próbált magyarázatot találni a történetekre.

A huszár jókora darabot kanyarított ki az állat húsából, kardját nyársként használva, a tűz fölé emelte. Kellemes illatok szálltak a barlangban, Józsi gyomra nagyot kordult. „Lesz itt mindjárt”, dűnnyögte a katona, miközben megfordította a kezdetleges nyársot.

Ettek. A jól átsült hús íze a tyúkhúsról emlékeztette Berszánt. A huszár elégedetten böffentett néhányat, és kényelmesen hátradőlt.

„Mint az anyaméhben”, mondta. „Mint egy végtelen anyaméhben.” A fogát piszkálta.

„Csakhogy nekem nem itt van a helyem”, nyelte le az utolsó falatot Józsi.

„Fogas kérdés”, vakarta meg a fejét a katona.

„Hogyan kerülhetnék ki innen?”

„Egyféle módot tudok, de arra semmi biztosíték, hogy odakerülsz, ahonnan jöttél. Az is lehet, csak a helyemet veszed át. Isten a tudója... a lovat sem tudod megülni, kardot sem tudsz forgatni. Én nagyon meguntam, mennék már, örökre. Akár halálba is.”

„Mi lenne az a módozat?”

„Mellkasomba merítetted a kardot.”

„Emberről nem ölök”, riadt meg Berszán.

„Pedig nincs abban semmi különös. Ha jobban belegondolunk, nem is öl meg. Ki tudja, mi vagyok én? Dőltem a kardomba elégszer, csak úgy átszaladt rajtam, fel sem sebzett. De maga élő ember. Talán sikerül.”

„Kötve hiszem.”

„Hogy meg tud ölni? Vagy nincs mersze belém döfni?”

Józsi legyintett, mire a katona elvigyorodott.

„Az sem segít, hogy én vittem el a fiadat? Öklömnyi tumor volt a tüdején.”

„Mit mondtál?”

„Látnod kellett volna megkönnyebbült arcát, ahogy befordult a patakba.”

„Mit mondtál?!”, ordította Józsi, és nekiugrott a huszárnak. Az nevetve lökte el.

„Csak parancsot teljesítettem.”

„Kinek a parancsát?”

„Talán az Istenét. Honnan tudjam?”

Kapta a kardot, tövig döfte a katona mellkasába. A falhoz tántorgott. Alighogy megérintette, rázkódni kezdett a föld, a barlang összeomlott.

*

Az erdőben tért magához, a forrás mellett. Nadrágja nedves volt, a kezében szorongatott zsebkendő is. Oldalt megpillantotta a hányás maradványait, feljebb halomba rakott száraz ágak voltak. A hőség ellenére didergett, mikor a viszkető arcához nyúlt, érezte, valami nyálkás folyadék borítja a bőrét. Megmosakodott, néhány percig üldögélt a forrás melletti kővön. Bár úgy tűnt, alig néhány perce fogyasztotta el az omlós húst a huszár barlangjában, erős éhséget érzett. Felállt, nadrágszóját az ágak köré csavarta, úgy húzta ki az erdőből, miközben zavarta egyre jobban lecsúszni akaró nadrágja.

„Ilyen hamar?”, nézett föl a felesége.

Józsi nem válaszolt, lecsapta a faágakat, feljebb húzta harmonikázó nadrágját, belekapaszkodott a sörösüvegbe, és egy szusszanással kiürítette. Vetette a másodikat. „Miért, mennyit voltam oda?”

„Vagy húsz percet”, vetette oda az asszony. Aztán már nem is törődött a férjével, szaporán vagdosta a sütni való húst. Anyja előkészítette a sót, paprikát, kenyeret, zöldséget aprított. Józsi vette a kis fejszét, feldarabolta a faágakat, tüzet rakott. Majd elterült a pokrócon, hortyogni kezdett. „Dél sincs, de már leszopta magát”, dűnnyögte a felesége. Megvárta, amíg leég a tűz, majd a parázs fölé helyezte a húst. „Pihenek egy keveset én is”, dőlt el az anyja a pokrócon. „Csak nyugodtan, édesanyám.” Nézte a férjét. „Le van soványodva. Megviselte...”, gondolta, és nagyot sóhajtott. Elővette zsebkendőjét, megtörölte a szemét, halkán kifújta az orrát.

Mikor a hús megsült, tálalt. Felébresztette a két alvót, nekiláttak az ételnek. Szótlánul ettek, gyászos hangulat telepedett rájuk.

„Kicsit bekapcsolom”, mondta az anyós, és a rádiója után nyúlt. Józsi nagy szemeket meresztett, de nem szólt, inkább kinyitott egy sört. Kattant a készülék, régi magyar hallgatónóták recsegték elő a hangszóróból. „Hozz vizet a mosogatáshoz”, szólt a felesége. „Be nem teszem a lábam abba az átkozott erdőbe”, válaszolta. „Na, mi van?”, mérgelődött fel az asszony. „Hozz vizet te!”, kiáltott rá a férje, mire az felugrott.

„Tedd vissza a valagod a pokrócra”, állt fel Józsi, s vette a két literes palackot. Mikor belépett az erdőbe, úgy érezte, kiugrik a szíve a mellkasából. Sápadtan, elszántan ment a forrásig, megtöltötte az üvegeket. Rohant ki-fele. Az erdő kijáratánál mintha árnyék suhant volna el mellette.

Szótlánul tette le a vizet a felesége mellé, feküdt vissza a pokrócra. Anyósára pillantott, látta, elszenderedett. Kapott az alkalmon, kikapcsolta a keservesen nyivákoló rádiót. Felhajtotta maradék sörét, hátára fordult, szalmakalapját az arcára húzta, elaludt.

Délután arra ébredt, hogy szétrobban a húgyhólyagja. A bokrok közé ment, hosszasan vizelt, majd visszaült a pokrócra, nézte alvó feleségét, anyósát. „Soha el nem mondhatom nekik”, gondolta. Újabb sört bontott ki, a palack pukkanására felébredt az asszony. „Megiszod, azzal indulunk”, mondta. Józsi bólintott. Felesége lassan összepakolt, aztán ébresztgetni kezdte az édesanyját. Az meg se moccant.

„Nem lélegzik, az isten szerelmére, Józsi, ez nem lélegzik”, sikoltott fel, s kapott a telefonja után. Hívta a mentőket. „Halottnak a szenteltvíz”, gondolta Berszán. Persze, ki nem mondta volna a világ minden kincséért sem.

Tisztes temetést rendeztek az anyósának.

Néhány hét elteltével egy este Józsi kigyalogolt a temetőbe, a családi kriptában meggyújtotta az örökmécsest, lángjánál rágyújtott egy cigarettára, mélyen leszívta a füstöt, lassan kifújta, és leült a kis padra. Silabizálta a családtagok neveit, nézte a helyet, ahová majd őt is elhelyezik, a kistfia és a felesége közé.

Aztán patadobogást hallott. Remegő kézzel dobta el a cigarettavéget.

„Hát nem pusztultál el.”

„Nem én”, támaszkodott a huszár a nyeregkápára.

A kriptából zaj hallatszott. Józsi látta, ahogy megfiatalodott anyósa könnyedén eltolja a márványból készített sírfedőt, anyaszült mezítelenül kimászik a sírból, felpattan a huszár mögé, és gyöngéden átöleli.

„Ne aggódj, nem lát téged”, mondta a huszár.

„Aggódik a nyavalya!”, gyújtott rá. Ahogy leszívta a füstöt, mellkasában szúrást érzett. Erős köhögés tört rá.

„Lassabban, földi, három embert nem visz el a ló”, csúfolódott a katona. Berszán vért köpött a földre.

„Mennyi van még hátra?”, kérdezte.

„Pontosan annyi, amennyit ti akartok”, válaszolta a huszár.

Indulásra nógatta a lovat, és pillanatok alatt eltűnt a sűrűsödő sötétben.